

заходів. Для побудови системи стратегічного управління необхідно декомпонувати стратегію забезпечення фінансово-економічної безпеки на конкретні стратегічні цілі, які детально відображають різні стратегічні аспекти. При визначенні фінансових стратегічних цілей треба враховувати, що рівень фінансово-економічної безпеки напряму залежить від обсягу власного капіталу та зобов'язань, величини чистого прибутку та сукупних витрат на товари, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості тощо.

Стратегічні цілі не є незалежними і відірваними один від одного, досягнення однієї мети служить досягненню іншій і так далі, до головної мети компанії. Тому важливим етапом є визначення причинно-наслідкових зв'язків між окремими стратегічними цілями та вибір показників. Використання показників покликане конкретизувати розроблену в ході стратегічного планування систему цілей і зробити цілі вимірними. Рекомендовано використовувати не більш двох або трьох показників до кожної стратегічної цілі.

Засобом візуалізації сукупності цілей підприємства, які повинні бути досягнуті в процесі реалізації стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки і причинно-наслідкових зв'язків між ними є стратегічні карти. Використання підприємствами стратегічних карт дає змогу керівництву отримати необхідну для управління підприємством інформацію, яка є вимірною і включеною у стратегічну карту та має стратегічну спрямованість.

Таким чином, запорукою стабільного й успішного розвитку підприємства виступає раціональний і професійний менеджмент, ключовим завданням якого є побудова стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства як складової загальної корпоративної стратегії.

Список використаної літератури:

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-центр, 2004. – 784 с.
2. Репин В.В. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В. В. Репин, В. Г. Елиферов //Стандарты и Качество. – 2008. – 408 с.
3. Каплан Р. Стратегические карты. Трансформация нематериальных активов в материальные результаты / Роберт С. Каплан, Дейвид П. Нортон: пер. с англ. – М.: ЗАО Олимп-Бизнес, 2004. – 512 с.

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Литовченко О. Ю., канд. екон. наук, доцент, Івахнік С. В., магістр,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Проблема забезпечення економічної безпеки підприємств існувала завжди, для будь-якого підприємства незалежно від форми власності, розміру,

галузі, специфіки діяльності. Особливо актуалізується ця проблема в теперішній час в Україні – в умовах фінансово-економічної кризи, політичної нестабільності, зростання інфляції, зниження платоспроможного попиту, падіння ВВП.

Сучасні загрози в діяльності підприємства висувають принципово нові вимоги до побудови й організації діяльності систем їх безпеки. Для того, щоб протистояти сучасним загрозам і ризикам система безпеки повинна використовувати сучасні технології, методи та методики щодо активної протидії всім реальним і потенційним небезпекам та ризикам.

Перед кожним суб'єктом господарювання стоїть завдання забезпечення стабільного функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності. Це зумовлює об'єктивну необхідність постійного дотримання відповідного рівня економічної безпеки підприємства, який залежить від того, наскільки ефективно його керівництво і функціональні менеджери будуть спроможні запобігти та протистояти можливим загрозам та ліквідувати наслідки негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Систему економічної безпеки підприємства можна визначити як взаємозв'язану сукупність спеціальних структур, засобів, методів і заходів, які забезпечують безпеку бізнесу від внутрішніх і зовнішніх загроз. У цьому контексті систему можна охарактеризувати комплексом управлінських, страхових, правових, економічних, охоронних, режимних, судово-правових та інших заходів із захисту бізнесу від незаконних посягань, мінімізації або уникнення матеріальних та інших втрат [1].

Система економічної безпеки підприємства виконує дві основні функції: превентивно-профілактичну та оперативно-інформаційну. Превентивно-профілактична функція спрямована на виконання сукупності взаємопов'язаних заходів для створення середовища, що забезпечує безпечний розвиток підприємства та реалізується через виконання загальних заходів безпеки [2, с. 248]. Нерозривно пов'язаною з превентивно-профілактичною функцією безпеки є оперативно-інформаційна, яка реалізується шляхом виконання спеціальних заходів з безпеки [3, с. 250].

Вище означене обумовлює необхідність системного та комплексного підходу до формування злагодженого механізму управління економічною безпекою підприємства. Розробка механізму управління системою економічною безпекою є індивідуальною для кожного суб'єкта господарської діяльності, що потребує врахування його стратегічних цілей і вирішення комплексу складних та багатоаспектних завдань.

Фундаментальні основи механізму управління економічною безпекою підприємства розглядаються у працях багатьох науковців: Ареф'євої О. В., Єрмошенка М. М., Клебанової Т. С., Момот Т. В., Ілляшенко О. В., Кузенко Т. Б., Бланка І. О. та ін.

Механізм управління системою економічної безпеки підприємства можна розглядати як дії управлінського персоналу, спрямовані на створення умов для ефективного використання фінансових можливостей підприємства, посилення

захисту його фінансових інтересів від ідентифікованих потенційних загроз та реальних небезпек зовнішнього та внутрішнього характеру шляхом управління наявними ризиками.

Сучасний механізм управління економічною безпекою підприємства повинен враховувати необхідність формування двох напрямів стратегій. Перший напрям стратегій повинен враховувати ситуацію, визначати цільові настанови й формувати політику підприємства для втримання й розширення свого життєвого простору. Другий – повинен охоплювати методи, прийоми й інструменти для вивчення (розпізнавання) стратегій, що формуються іншими суб'єктами (державою, підприємствами-конкурентами), спрямованих (навмисно або ненавмисно) проти діяльності й розвитку підприємства та звужуючих його життєвий простір. При цьому для реалізації першої стратегії необхідно здійснювати оцінювання відповідності ресурсів (займаного життєвого простору) загальним стратегічним цілям розвитку підприємства. Для реалізації другої стратегії необхідно створювати систему розпізнавання й оцінювання ступеня небезпеки загроз, створюваних зовнішнім оточенням і сформованою внутрішньою ситуацією на підприємстві та розробити механізми захисту від них [4].

Розроблення механізму управління системою економічної безпеки підприємства передбачає визначення змісту, послідовності і взаємозв'язків управлінських операцій та дій, вибір або розроблення для управлінських операцій та дій способів та прийомів їхнього виконання. Такий механізм є комплексним, а відтак складним інструментом цільового призначення, тобто його застосування переслідує певну мету.

Важливим аспектом дослідження механізму управління економічною безпекою підприємства є аналіз функцій управління, які реалізовує цей механізм. Функція управління розглядається як функціонально спеціалізований вид діяльності, що передбачає виконання обсягу робіт певного виду, сукупності дій та операцій, і за умови спільної діяльності працівників сприяє результативності процесу досягнення цілей організації [5, с. 205]. До функціональної структури механізму управління системою економічної безпеки можна віднести такі основні функції управління:

- планування, включаючи програмування і прогнозування (розробка оперативних та стратегічних планів, концепцій та програм розвитку, прогнозів);
- організацію і регулювання (вироблення і реалізація управлінських рішень; розробка і використання фінансових інструментів);
- стимулювання (використання економічних та соціально-психологічних методів управління; зростання ефективності праці);
- контроль у складі обліку, аналізу і аудиту (формування контрольної-аналітичної інформації виконання планів, програм; аудит стану фінансової безпеки підприємства). [6, с.298; 7, с.143; 8, с.7].

Таким чином, під механізмом управління фінансово-економічною безпекою підприємства можна розглядати сукупність станів та процесів, з яких складається управління щодо протидії небезпекам, загрозам та ризикам. Він

створюється з метою забезпечення максимально ефективного використання всіх захисних заходів для мінімізації (або недопущення) негативного впливу небезпек, загроз та ризиків. Відпрацювання механізму управління економічною безпекою підприємства гарантуватиме протидію загрозам фінансового характеру, стабільний розвиток підприємства, його прибуткове функціонування та підвищення його економічного потенціалу.

Список використаної літератури

1. Коробчинський О. Л. Методика формування системи економічної безпеки підприємства [Текст] / О. Л. Коробчинський // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 4. – С. 41-45.
2. Живко З.Б. Системний підхід до управлінського процесу підприємства: інформаційні технології та взаємодія підсистем безпеки / З.Б. Живко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна : зб. наук. праць. Вип. 1. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – С. 230–237.
3. Франчук В.І. Особливості організації системи економічної безпеки акціонерних товариств в умовах трансформаційної економіки : монографія / В.І. Франчук. – Львів: ЛДУВС, 2010. – 440 с.
4. Сумець О.М. Стратегії сучасного підприємства та його економічна безпека/ О.М. Сумець, М.Б. Тумар. – К. : Вид-во "Хай-Тек Прес", 2008. – 400 с.
5. Хміль Ф. І. Основи менеджменту : підручник / Ф. І. Хміль. – К. : Академвидав, 2003. – 608 с.
6. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення [Текст] : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; за ред. Т. Г. Васильціва. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 386 с.
7. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства [Текст]/О.І. Судакова //Економічний простір. – 2008. – № 9.– С. 140–148.
8. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства [Текст] : автореферат дис. канд. екон. наук : 08.06.01 / К. С. Горячева ; Київський нац. ун-т технологій та дизайну. – К., 2006. – 17 с.

ВИЗНАЧЕННЯ РИЗИКІВ ТА ЗАГРОЗ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Литовченко О. Ю., канд. екон. наук, доцент, Олещенко А. О., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Економічна безпека є інтегрованою системою забезпечення ефективного захисту активів компанії, а також надійного функціонування бізнес-процесів і ліквідації та мінімізації можливих фінансових втрат. Спочатку термін «економічна безпека» розглядався вужче, як забезпечення надійного захисту комерційної таємниці та інших секретів підприємства, але з часом поняття було розширено за рахунок одного з важливих факторів - змін економічних функцій держави. У сучасній економічній науці універсальним визначенням економічної безпеки підприємства є: «Економічна безпека підприємства - це стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для